

II. АНАЛИЗИ ПО КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

II.1. КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

1. Мрежа за контрол на качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ–Стара Загора като част от НСМОС – подсистема „въздух“.

Общият брой на пунктовете на територията на РИОСВ–Стара Загора е 6:

- Автоматична измервателна станция (АИС) „Зеления клин“, град Стара Загора - градски фонов пункт, разположен в застроената част на гр. Стара Загора, без преобладаващо влияние на емисии от производствени дейности, но отчитащи емисии и от битовия сектор (АИС);

- OPSIS система, село Ръжена, община Казанлък - градски фонов (OP SIS система), ситуиран в село Ръжена, община Казанлък;

- АИС - Сливен, град Сливен - градски фонов/транспортен разположен в застроената част на град Сливен, с влияние на емисии от транспорт, битов сектор и производствени дейности (АИС);

- АИС, град Гълъбово – промишлен/градски фонов разположен в застроената част на гр. Гълъбово, с преобладаващо влияние на емисии от комплекса “Марица изток” и емисии от битовия сектор (АИС);

- Ръчен, град Гълъбово (“Гълъбово”) – градски фонов разположен в застроената част на гр. Гълъбово, с преобладаващо влияние на емисии от комплекса “Марица изток” и емисии от битовия сектор – за измерване концентрациите на ФПЧ₁₀;

- Ръчен, град Стара Загора (“РИОСВ”) – градски фонов разположен в застроената част на град Стара Загора, без преобладаващо влияние на емисии от производствени дейности, но отчитащи емисии от битовия сектор. Измерват се фини прахови частици под 2,5 микрона (ФПЧ_{2,5}) и бензен.

Пунктове “РИОСВ” и “Гълъбово” са с ръчно пробовземане и последващ лабораторен анализ. Работят седем дни в седмицата, като се извършват двадесет и четири часови пробонабирания за ФПЧ₁₀ и ФПЧ_{2,5} и пробовземане за бензен по график. При възникване на инциденти (аварии, пожари, влошени климатични условия и др.), които могат да доведат до влошаване качеството на атмосферния въздух, се преминава в ускорен график на пробонабиране.

Общият брой на контролираните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух е 6:

- АИС Стара Загора - ФПЧ₁₀, серен диоксид, азотен диоксид, въглероден оксид, озон, азотен оксид, сероводород, метанови и неметанови въглеводороди;

- OPSIS в с. Ръжена - ФПЧ₁₀, серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, тежки метали, хлороводород, хлор, циановодород, фосген;

- АИС Сливен - ФПЧ₁₀ и серен диоксид;

- АИС в гр. Гълъбово - серен диоксид, азотен оксид, азотен диоксид;

- Ръчен, гр. Стара Загора (“РИОСВ”) - ФПЧ_{2,5} и бензен;

- Ръчен, гр. Гълъбово (“Гълъбово”) - ФПЧ₁₀.

Измервани метеорологични параметри:

Всички АИС измерват скорост и посока на вятъра, температура, атмосферно налягане, слънчево греене, с изключение на АИС – Гълъбово, която измерва само скорост и посока на вятъра. Пунктовете с ръчно пробонабиране измерват температура и атмосферно налягане.

Допълнително, наблюдението на качеството на атмосферния въздух се осигурява и чрез Мобилна автоматична станция (МАС). В динамика се проследяват концентрациите на фини

прахови частици под 10 µm, серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, въглероден оксид, озон, прах, въглеродороди /метанови и неметанови/ и шест метеорологични параметри – скорост и посока на вятъра, температура, налягане, слънчево греене, влажност.

Измервания с МАС се извършват по утвърден от министъра на околната среда и водите график или по искане на общини/фирми. При необходимост, извънредни ситуации, аварии и др. МАС се ситуираща в рисковите точки с оглед оценка на риска за здравето на населението при потенциално замърсяване на атмосферния въздух.

2. Качество на атмосферния въздух – състояние и тенденции.

Направлението осъществява контрол и управление на дейностите, свързани с осигуряване чистотата на атмосферния въздух - непосредственият контрол върху състоянието и експлоатацията на обектите с източници на емисии в атмосферния въздух, работата на пречиствателните съоръжения, привеждането на инсталациите в съответствие с изискванията на нормативната уредба, в обхвата на която попадат, с цел намаляване на вредните вещества (замърсители) емитирани в атмосферния въздух.

Осигуряване качеството на атмосферния въздух (КАВ) в региона е основен приоритет, изискващ конкретни и навременни мерки.

Основните източници на замърсяване на атмосферния въздух са автомобилния транспорт, изгарянето на твърди горива (дърва и въглища) в битовия сектор, промишлените инсталации, както и дейности с неорганизирано изпускане на вредни вещества от кариери за добив на инертни материали, трошачно – сортировъчни инсталации, зърнобази, строителни и ремонтни площадки, неблагоприятностроените територии в населените места. По-голямата част от общините в региона имат добър статус и с тенденция на устойчиво подобряване на атмосферния въздух.

КАВ се следи чрез система от пунктове за мониторинг. Предвид наличието на най-големите точкови източници в района на област Стара Загора, същата е обезпечена с най-много Автоматични измервателни станции за контрол на Качеството на атмосферния въздух.

В таблица 1 е представена информация за броя на пунктовете за мониторинг, измерващи даден замърсител; контролираните замърсители и броя на пунктовете за мониторинг, в които са регистрирани концентрации над праговите стойности (ПС) на СЧН или ПДКм.е., ПС на СДН или ПДКср.дн., СГН.

Таблица 1

Замърсител	ФПЧ10	Pb аер.	SO2	NO2	CO	H2S	бензен	NH3	ПАВ	As аер.	Cd аер	Ni	ФПЧ2.5	NO	O3
<i>I</i>	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Общ брой пунктове - 6	4	1	4	4	1	1	1	0	1	1	1	1	1	4	1
1.АИС Стара Загора															
2. OPSIS с. Ръжена															
3. АИС Сливен															
4. АИС Гълъбово															
5.Ръчен Стара Загора															
6.Ръчен Гълъбово															
Брой пунктове с концентрация над ПС на СЧН или ПДК м.е-4 в т.ч.	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

1. АИС Стара Загора															
2. АИС Сливен															
3. АИС Гълъбово															
4. Ръчен Гълъбово															
5. OPSIS с. Ръжена															
Пунктове с концентрация над СГН	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0

Пунктове за мониторинг с концентрация над СГН:

През 2020 г. средногодишната норма от $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$ по показател ФПЧ₁₀ не е превишена в пунктовете за мониторинг на територията на РИОСВ-Стара Загора.

При пункт за ръчно пробонабиране РИОСВ-Стара Загора СГН по показател бензен не е превишена през 2019 г. Сравнени с регистрирани стойности от 2018 г., резултатите за 2019 г. не показват значителна промяна.

В пункт Ръжена не са констатирани превишения на СГН за олово, никел, кадмий и арсен. През 2019 г. е завишена СГН норма за бензо/а/пирен (ПАВ) на $1,69 \text{ ng}/\text{m}^3$. Основен фактор, допринасящ за повишени концентрации на замърсителя е отоплението с твърди горива в битовия сектор през зимния период, когато са отчетени и по-големия брой високи концентрации.

Пунктове за мониторинг с концентрация над ПС на СЧН, СДН или ПДКм.е.:

В годишен аспект, лимитирания брой превишения по показател ФПЧ₁₀ е 35 съгласно [Наредба № 12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух](#). За 2019 г. този брой не е превишен в пунктовете за мониторинг на територията на РИОСВ-Стара Загора. Постигнато е съответствие с нормите за фини прахови частици под 10 микрометъра (ФПЧ₁₀) с разрешен брой превишения в годишен аспект в общините Стара Загора, Сливен и Гълъбово.

В сравнение с предходната 2019 г. анализа и оценката на данните от пунктовете за мониторинг, за превишенията по показател ФПЧ₁₀ показва следното:

- АИС Стара Загора - през 2020 г. са регистрирани 4 превишения на ПС на СДН по показател ФПЧ₁₀. През 2019 г. регистрираните превишения по същия показател са 2. Налице е тенденция към качествено и устойчиво подобряване на атмосферния въздух в гр. Стара Загора;

- АИС Сливен - регистрираните превишения на ПС на СДН по показател ФПЧ₁₀ за 2020 г. са 3, а през 2019 г. – 8. Основен фактор, допринасящ за превишенията е отоплението с твърди горива в битовия сектор през зимния период, когато са отчетени и по-големия брой от тях, както и влиянието на автомобилния трафик. В годишен аспект е налице намаляване на замърсяването по този показател за агломерацията;

- OPSIS с. Ръжена - брой регистрирани превишения на ПС на СДН по показател ФПЧ₁₀ през 2020 г. - 15. Основна причина за превишението е отоплението с твърди горива в битовия сектор през зимния период. В сравнение с 2019 г, регистрираните превишения са 25. В годишен аспект е налице намаляване на замърсяването по този показател за района;

- Ръчен пункт Гълъбово - регистрираните превишения на ПС на СДН по показател ФПЧ₁₀ за 2020 г. са 0, докато през 2019 г. те са 2. Пунктът е разположен в застроената част на град Гълъбово и отчита емисиите от битовия сектор и промишлеността. През 2020 г. е налице съответствие с нормите за фини прахови частици под 10 микрометъра (ФПЧ₁₀) с разрешен брой превишения в годишен аспект, както и значително намаляване на замърсяването по този показател за агломерацията.

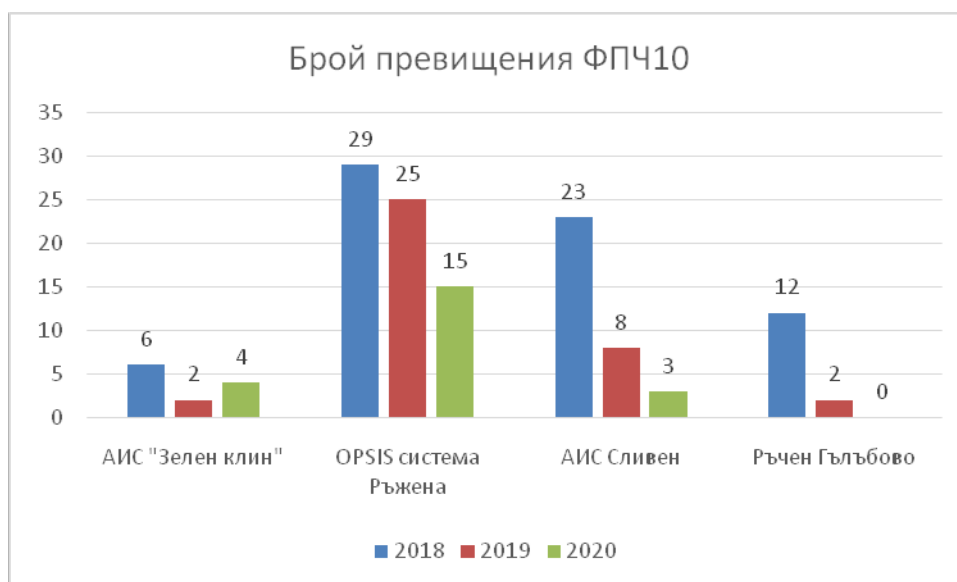
В годишен аспект е намаляване на замърсяването по показател ФПЧ₁₀.

Анализът и оценката на данните от пунктовете за мониторинг за превишенията по показател ФПЧ₁₀ е представен в таблица 2.

Таблица 2

Пункт за мониторинг	Брой превишения за 2019 г.	Брой превишения за 2020 г.
АИС „Зеления клин”, гр. Стара Загора	2	4
OP SIS система, с. Ръжена	25	15
АИС Сливен, гр. Сливен	8	3
Ръчен, гр. Гълъбово	2	0

На следващата диаграма са представени данните от пунктовете за мониторинг относно регистрираните превишения по показател ФПЧ₁₀ през 2020, 2019 и 2018 г.

Фиг. 1

Оценката на основните екологични проблеми по отношение на качеството на атмосферния въздух в отделните РОУКАВ показва, че:

- Постигнато е съответствие с нормите за фини прахови частици под 10 микрометра (ФПЧ₁₀) с разрешен брой превишения в годишен аспект в общините Стара Загора, Сливен и Гълъбово. За 2020 г., 2019 г., и за 2018 г. по показателя е постигнато съответствие във всички РОУКАВ на територията на РИОСВ–Стара Загора;

- От началото на 2013 г. до края на 2020 г. не са регистрирани превишения на действащите норми по показател азотни оксиди в гр. Стара Загора, с което е постигнато качествено и устойчиво подобряване на атмосферния въздух по този показател;

- Все още не могат да бъдат достигнати нормативно лимитирания брой превишения по показател серен диоксид за община Гълъбово.

АИС в град Гълъбово - в годишен аспект, лимитирания брой превишения по показател серен диоксид е 24 броя за СЧН и 3 броя за СДН, съгласно [Наредба № 12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух](#). За 2020 г. ПС на СЧН е превишена 28 пъти, а ПС на

СДН - 12 пъти. За сравнение, през 2019 г. ПС на СЧН е превишена с 95 пъти, а ПС на СДН е превишена 10 пъти.

На следващите две диаграми са представени превишенията на Праговите стойности на регламентираните норми по показател серен диоксид за 2020 г., 2019 г. и 2018 г.

Фиг. 2

Брой превишения на средноденонощната норма по показател серен диоксид за 2018 г., 2019 г. и 2020 г.

Фиг. 3

В РОУКАВ Гълъбово въпреки положените усилия и вземането на навременни и адекватни мерки през годината, все още не е постигнато съответствие по показател серен диоксид. Причина за превишаване на ПС на регламентираните норми по този показател е

фактът, че на сравнително малка територия са разположени четири от най-големите топлоелектрически централи в страната, тези от комплекса „Марица изток”, работещи на гориво лигнитни въглища.

В изпълнение на Заповед № РД – 66/28.01.2013 г. на министъра на околната среда и водите, изменена със Заповед № РД-489/26.06.2019 г., ежесечно се изготвят доклади за отчетените стойности на фините прахови частици под 10 микрометъра и на всяко тримесечие за фините прахови частици под 2,5 микрометъра, както и съдържанието на бензен, Pb, Cd, Ni, As и ПАВ (бензо/а/пирен), регистрирани от пунктовете за мониторинг на територията на РИОСВ-Стара Загора. Към ежесечните доклади са включени и анализ на извършените през месеците проверки, констатираните обстоятелства по отношение на наличието на неорганизиран прахови емисии, издадените предписания.

В изпълнение на същата Заповед са изготвяни и шестмесечни доклади за ФПЧ₁₀, ФПЧ_{2,5} и озон – летен и зимен.

Оценката на основните екологични въпроси за 2020 г., по отношение на качеството на атмосферния въздух в отделните РОУКАВ показва, че:

е постигнато съответствие с нормите за фини прахови частици под 10 микрометъра (ФПЧ₁₀) с разрешения брой превишения в годишен аспект в общините Стара Загора и Сливен;

е постигнато съответствие с нормите за ФПЧ₁₀ с разрешения брой превишения, в годишен аспект и за община Гълъбово;

от началото на 2013 г. до края на 2020 г. не са регистрирани превишения на действащите норми по показател азотни оксиди в град Стара Загора, с което е постигнато качествено и устойчиво подобряване качеството на атмосферния въздух по този показател;

все още не могат да бъдат достигнати нормативно лимитираните брой превишения по показател серен диоксид за община Гълъбово.

Регламентираните райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ) в региона, контролиран от РИОСВ-Стара Загора са общини Стара Загора, Сливен, Ямбол, Гълъбово и Раднево, които имат разработени и приети с Решения на общинските съвети Програми за оценка и управление качеството на атмосферния въздух намаляване на емисиите и достигане на установените норми за вредни вещества.

- До всички РОУКАВ са изпратени писма, изискващи представяне на годишните отчети за календарната 2019 г. и свикване на Програмните съвети. Представени са отчети на общините Стара Загора, Сливен, Гълъбово и Раднево.

- През отчетния период е проведено заседание на Програмния съвет на общините: Стара Загора, Сливен, Гълъбово и Раднево.

- През 2020 година Община Ямбол актуализира Програмата за намаляване на нивата на ФПЧ₁₀ и достигане на установените норми за съдържанието им в атмосферния въздух в община Ямбол, с период на действие 2020 г. – 2025 г. Програмата е приета с Решение на тринадесетото заседание на Общински съвет Ямбол, проведено на 29.10.2020 г.

- Във връзка с изпълнение на задълженията, свързани с докладването, съгласно изискванията на Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21.05.2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа, касаещо общинските програми, в срок са представени: *попълнените формуляри, установени с Решение на Комисията 2004/224/ЕО от 20.02.2004 г. за общините Стара Загора, Сливен и Гълъбово - за референтната 2018 година.*

- Извършва се периодичен контрол върху изпълнението на Програмите. През 2020 г. са извършени проверки на две общини за контрол изпълнението на мерките от Плановите за действие към общинските програми.

Източници на емисии на територията на РИОСВ–Стара Загора

Общият брой източници на емисии на територията на РИОСВ–Стара Загора, които подлежат на контрол в обхвата на *Закона за чистотата на атмосферния въздух* и подзаконовите нормативни актове към него са над 840.

Интерферирането на емисиите на вредни вещества от производствени и вентилационни газови потоци, изпускани в атмосферния въздух организирано, при определени критични метеорологични условия (скорост и посока на вятъра, мъгли, инверсия и др.) може да доведе до по-високи концентрации в приземния атмосферен слой и е основен фактор, определящ качеството на атмосферния въздух в региона. Като основна стъпка е идентифицирането на източниците на емисии на вредни вещества и техния контрол. Разбира се на първо място са Големите горивни инсталации (ГГИ).

В района на област Стара Загора са разположени четири от най-големите топлоелектрически централи за страната с най-голям дял на замърсителя серен диоксид.

За региона контролиран от РИОСВ–Стара Загора, проверките и емисионния контрол на най-значимите източници на емисии на вредни вещества показва следното:

„Брикел” ЕАД, гр. Гълъбово

За експлоатацията на горивната инсталация е издадено Комплексно разрешително № 40-Н1/2011 г. (последна актуализация с Решение № 40-Н1-И0-А2/2018 г.).

Разрешените за експлоатация с КР мощности са: Енергиен котел № 1, Енергиен котел № 2, Енергиен котел № 3, Енергиен котел № 4 (в резерв), Енергиен котел № 5 (в резерв) и Енергиен котел № 6 (в резерв), с обща топлинна мощност 510 MWth. Енергийните котли са оборудвани с пречиствателни съоръжения електрофилтри. Изградена е сероочистваща инсталация (СОИ). С цел пречистване на отпадъчните газове от азотни оксиди се експлоатира съоръжение за селективна некаталитична редуция, работещо с реагент карбамид. Монтирана е и се експлоатира Система за извършване на Собствени непрекъснати измервания (СНИ). В РИОСВ–Стара Загора редовно се представят месечни и годишен доклад. Инсталацията е въведена в редовна експлоатация през месец март 2012 г.

ТЕЦ е проектирана и изградена с „байпасна линия” – комин с височина 150 метра, за случаите на аварийни ситуации със СОИ и при разпалване на Енергийни котли.

При извършените проверки, общо 39 броя през 2020 г., на площадката на ТЕЦ не е установено експлоатация на други мощности, освен разрешените в КР.

Текущият контрол през 2020 г., както и месечните доклади от СНИ, показват:

- степен на десулфуризация – всички средномесечни стойности са по-големи от изискваната минимална степен на сероочистване от 97 % - няма несъответствия;

- среднодневни стойности – нито една от валидираните среднодневни стойности за всички параметри не превишава 110 % от съответните НДЕ - няма несъответствия;

- средночасови стойности – 95 % от всички валидирани средночасови стойности в рамките на една година, за всички параметри, не превишават 200 % от съответната НДЕ - няма несъответствия.

През 2020 г., при осъществяване на контролната дейност са констатирани неизпълнения на Условия, в част „Емисии в атмосферата” от Комплексното разрешително на „Брикел” ЕАД. Образувани са следните административнонаказателни производства:

- съставен и връчен АУАН № 47/30.04.2020 г., по чл. 34, ал.2., т. 1 от ЗОИК;
- съставен и връчен АУАН № 73/08.07.2020 г., по чл. 123в, т. 2 от ЗООС;
- съставен и връчен АУАН № 142/14.12.2020 г. депо НПО, по чл. 123в, т. 2 от ЗООС;
- съставен и връчен АУАН № 93/10.08.2020 г. за неизпълнение на Условие от КР по чл. 123в, т. 2 от ЗООС;
- съставен и връчен АУАН № 94/10.08.2020 г. за неизпълнение на предписание;
- съставен и връчен АУАН № 96/14.09.2020 г. за неизпълнение на Условие от КР по чл. 123в, т. 2 от ЗООС;
- съставен и връчен АУАН № 117/16.11.2020 г. за неизпълнение на Условие 9.2.1.4 от КР № 40-Н1/2011 г.;
- съставен и връчен АУАН № 86/27.07.2020 г. за неизпълнение на Условия 9.1.2, 9.1.6, 9.1.7, 9.3.1 и 9.3.3.3 от КР на Депо НПО, по чл. 123в, т. 2 от ЗООС;
- съставен и връчен АУАН № 98/23.09.2020 г. за неизпълнение на Условие 9.2.1.4 от КР по чл. 123в, т. 2 от ЗООС.

„Ей И Ес – ЗС Марица изток 1” ЕООД, гр. Гълъбово

За експлоатацията на горивната инсталация е издадено КР № 27/2005 г. (последна актуализация с Решение № 27-НО-ИО-А3/2014 г.). Двата блока Б1 и Б2 с обща топлинна мощност 1846 MWth, работещи на гориво лигнитни въглища, са въведени в експлоатация през 2011 г. Въведени в експлоатация са и два спомагателни котела с обща топлинна мощност 64.8 MWth на гориво газьол. От 2011 г. се експлоатират и два броя СОИ и два броя електростатични филтри (за всеки един от основните котли Б1 и Б2).

Емисиите на вредни вещества в отпадъчните газове, от двата основни блока се контролират от Система за СНИ. В РИОСВ–Стара Загора ежесечно се представят доклади, както и годишен доклад.

При извършените проверки, общо 22 броя през 2020 г. на площадката на ТЕЦ не е установено монтиране и/или експлоатация на други мощности, освен разрешените в КР.

ТЕЦ е проектирана и изградена без „байпасна линия” и на практика не може да се експлоатира без пречиствателни съоръжения. Текущият контрол през 2020 г., както и месечните доклади от СНИ за двата блока, показват:

- степен на десулфуризация – всички средномесечни стойности са по-големи от изискваната минимална степен на сероочистване от 96% - няма несъответствия;
- среднодневни стойности – нито една от валидираните среднодневни стойности за всички параметри не превишава 110% от съответните НДЕ - няма несъответствия;
- средночасови стойности – 95% от всички валидирани средночасови стойности в рамките на една година, за всички параметри, не превишават 200% от съответната НДЕ - няма несъответствия.

В изпълнение на годишния график за 2020 г., утвърден от Министъра на околната среда и водите, се извършиха контролни измервания на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници - от дейността на Голямата горивна инсталация на „Ей и Ес – ЗС Марица изток 1” ЕООД, гр. Гълъбово.

Оценката на резултатите, сравнени с данните от Системите за СНИ на оператора, показва следното:

Изчисленият процент на десулфуризация, определен на базата на измерените стойности (от МАС на ИАОС и СНИ на „Ей и Ес – 3С Марица изток 1” ЕООД) преди и след СОИ е висок от 96%.

Отпадъците, сгуропепелина и гипс, се отвеждат на изграденото за целта депо, посредством гумено-лентов транспортър и камиони (от претоварна станция до клетките на депото).

През годината не са установени несъответствия и неизпълнения на условия от КР.

„ТЕЦ Марица изток 2” ЕАД, село Ковачево, община Раднево

За експлоатацията на горивната инсталация е издадено Комплексно разрешително (КР) № 50/2005 г., актуализирано с Решение № 50-Н0-И0-А5/2018 г.

- СОИ 1 (2010 г.) включва бл. 1 (ЕК1 и ЕК2) и бл.2 (ЕК3 и ЕК4) и ползва Мокър комин 1 (Н135 м);
- СОИ 2 (2010 г.) включва бл.3 (ЕК5 и ЕК6) и бл. 4 (ЕК7 и ЕК8) и ползва Мокър комин 2 (Н135 м);
- СОИ 5, 6 (2013 г.) включва бл. 5 (ЕК9) и бл. 6 (ЕК10) и ползва Мокър комин 5, 6 (Н135 м);
- СОИ 7 (2010 г.) включва бл. 7 (ЕК11) и ползва Мокър комин 7 (Н135 м);
- СОИ 8 (2009 г.) включва бл. 8 (ЕК 12) и ползва Мокър комин 8 (Н135 м);
- Комини № 1 с Н180 м, № 2 с Н180 м, № 1 с Н325 м и № 2 Н325 м са байпасни комини и се използват само при преходни режими (разпалване/погасяване) и/или при аварийни ситуации със СОИ.

На всеки мокър комин има изградена система за СНИ и оператора представя ежемесечно доклади от същите. В централата са инсталирани и работят 16 броя електрофилтри за прахоулавяне. Резултатите се докладват ежемесечно в РИОСВ–Стара Загора.

При извършените проверки, общо 3 броя през 2020 г. на площадката на ТЕЦ, не е установено монтиране и/или експлоатация на други мощности, освен разрешените в КР.

Текущия контрол през 2020 г., както и месечните доклади от Собствените непрекъснати измервания, показват следното:

- степен на десулфуризация – всички средномесечни стойности са по-големи от изискваната минимална степен на сероочистване от 96% - няма несъответствия;
- среднодневни стойности – нито една от валидираните среднодневни стойности за всички параметри не превишава 110% от съответните НДЕ - няма несъответствия;
- средночасови стойности – 95% от всички валидирани средночасови стойности в рамките на една година, за всички параметри, не превишават 200 % от съответната НДЕ - няма несъответствия.

В изпълнение на годишния график за 2020 г., утвърден от Министъра на околната среда и водите, се извършиха контролни измервания на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници - от дейността на Голямата горивна инсталация на „ТЕЦ Марица изток 2” ЕАД. Оценката на резултатите показва спазване на определените в Комплексното разрешително Норми за допустими емисии.

През отчетната година не са установени несъответствия и неизпълнения на условия от Комплексното разрешително.

"КонтурГлобал Марица изток 3" АД, село Медникарово, община Гълъбово

За експлоатацията на горивната инсталация е издадено Комплексно разрешително (КР) № 52/2005 г., актуализирано с Решение № Решение № 52-Н0-И0-А3/2017 г.

ТЕЦ „КонтурГлобал Марица изток 3“ работи с четири блока, всеки с енергийна мощност 227 MW, като използва за гориво източномаришки лигнитни въглища. На изградените сероочистващи инсталации на инсталираните блокове – СОИ 1 (бл. 1 и 2) и СОИ 2 (бл. 3 и 4) се извършват собствени непрекъснати измервания (СНИ) на емисиите на вредни вещества от Мокър комин № 2 Н150 м и Мокър комин № 3 Н150 м.

При извършените проверки, общо 5 броя, през 2020 г. на площадката на ТЕЦ, не е установено монтиране и/или експлоатация на други мощности, освен разрешените в КР.

Текущият контрол през 2020 г., както и месечните доклади от Собствените непрекъснати измервания, показват следното:

- степен на десулфуризация – всички средномесечни стойности са по-големи от изискваната минимална степен на сероочистване от 96% - няма несъответствия;
- среднодневни стойности – нито една от валидираните среднодневни стойности за всички параметри не превишава 110% от съответните НДЕ - няма несъответствия;
- средночасови стойности – 95% от всички валидирани средночасови стойности в рамките на една година, за всички параметри, не превишават 200 % от съответната НДЕ - няма несъответствия.

В изпълнение на годишния график за 2020 г., утвърден от Министъра на околната среда и водите, се извършиха контролни измервания на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници - от дейността на Голямата горивна инсталация на ТЕЦ „КонтурГлобал Марица изток 3“. Оценката на резултатите, сравнени с данните от Системите за собствени непрекъснати измервания на оператора, показва спазване на степента на десулфуризация.

През отчетната година не са установени несъответствия и неизпълнения на условия от Комплексното разрешително.

„Топлофикация Сливен“ ЕАД гр.Сливен

Съгласно Комплексно разрешително № 510-Н1/2018 г. Горивната инсталация за производство на енергийна и топлинна енергия се състои от 1 бр. Енергиен котел ЕК 1 на твърдо гориво (въглища) с мощност 98 MW; 1 бр. Енергиен котел ЕК 2 (48 MW) на твърдо гориво (въглища) с предкамерна скарна пещ (5,7MW) на гориво биомаса и RDF; 1 бр. водогреен котел (КВГМ) на гориво въглища с мощност 19,5 MW. Димните газове се пречистват посредством 1 брой електрофилтър тип СХW002 с две секции с по 4 полета и сероочистваща инсталация (реконструирана) за пречистване на отпадъчните газове от енергиен котел ЕК 1 към изпускащо устройство № 1 с Н 120 м; 1 брой електрофилтър тип СХW002 с две секции с по 4 полета и сероочистваща инсталация (реконструирана) за пречистване на отпадъчните газове от енергиен котел ЕК 2 с предкамерна скарна пещ към изпускащо устройство № 1 с Н 120 м; 1 брой циклон от четири части за пречистване на отпадъчните газове от водогреен котел КВГМ към изпускащо устройство № 2 с Н 120 м.

При извършените проверки, общо 7 броя през 2020 г. на площадката на ТЕЦ, не е установено монтиране и/или експлоатация на други мощности, освен разрешените в КР.

През 2020 г. Операторът експлоатира Горивната инсталация и пречиствателните съоръжения при спазване на нормите, определени с КР. Извършената проверка по КР през 2020 г. констатира съответствие с поставените условия.

Емисионен контрол на горивни и производствени неподвижни източници.

В района на РИОСВ–Стара Загора се експлоатират значителен брой по-малки точкови източници на емисии, с мощност под 50 MW. С оглед предотвратяване или ограничаване на възможните преки и/или косвени въздействия от емисиите в околната среда, както и на

свързаните с тях потенциални рискове за човешкото здраве, специална Наредба регламентира Норми за допустими емисии (НДЕ) на вредни вещества, изпускани в атмосферата от такива източници, съобразно използваното гориво. Емисионният контрол се осъществява не по-малко от един път в рамките на две последователни календарни години. Операторите, осъществяващи дейности с източници на емисии извършват и поддръжка на пречиствателните съоръжения за осигуряване спазването на НДЕ. През 2018 г. влезе в сила новата *Наредба за ограничаване на емисиите на определени замърсители, изпускани в атмосферата от средни горивни инсталации*. С изменението на *Закона за чистотата на атмосферния въздух* за Средни горивни инсталации, с изключение на инсталациите с издадено комплексно разрешително по реда на глава седма от *Закона за опазване на околната среда* се създава и поддържа публичен регистър. За всички промени на нормативната уредба, операторите на Средни горивни инсталации са информирани чрез интернет страницата на РИОСВ–Стара Загора.

През 2020 г. е извършена регистрация, по реда на чл. 9 г от *Закона за чистотата на атмосферния въздух* на 9 нови Средни горивни инсталации и на 17 Средни горивни инсталации с Комплексно разрешително.

През 2020 г. са представени доклади от извършени Собствени периодични измервания на 43 Средни горивни инсталации.

Данните от Собствените периодични измервания показват спазване на Нормите за допустими емисии.

Санкции по реда на чл. 69 от *Закона за опазване на околната среда* са наложени на:

- СД „Берко 90-Берковски и С-ие”, гр. Котел, Асфалтова база - Асфалтосмесител Харекс, гр. Котел;
- „Булгартрансгаз” ЕАД, Компресорна станция „Лозенец”, с. Лозенец, общ. Стралджа.

Контрол на обекти и дейности с летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини.

РИОСВ–Стара Загора е извършила инвентаризация и осъществява контрол на приблизително 240 бензиностанции и 3 терминала, източници на емисии на ЛОС в резултат на товарене, разтоварване и съхранение на бензини.

При тези инсталации спазването на съответните Целеви норми за допустими емисии се гарантира чрез изпълнението на установените технически изисквания, регламентирани в приложенията от Наредба № 16/1999 г. за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини. Определянето на емисиите от тях се свежда до определяне на тяхното съответствие с установените технически изисквания за съответната инсталация. След привеждане на инсталациите за товарене и разтоварване на бензини в съответствие с техническите изисквания, посочени в Наредба № 16, се приема че емисиите изпускани от тях са сведени до нула.

С изтичане на последния преходен период - 31.12.2009 г., за привеждане в съответствие на обекти бензиностанции и терминали с техническите изисквания, регламентирани в Приложното поле на Наредба № 16, всички бензиностанции и терминали на територията, контролирана от РИОСВ–Стара Загора, са приведени в съответствие с Етап I на улавяне на бензиновите пари.

Срокът за оборудване със система, съответстваща на Етап II на УБП за всички действащи бензиностанции приключи на 31.12.2016 година. Същинският текущ контрол за установяване на съответствие започна през 2017 г., продължи и през 2019 г.

През отчетната 2020 г. не са извършени проверки, на обекти бензиностанции за оценка на съответствието с техническите изискванията – оборудване със системи, съответстващи с Етап II на улавяне на бензиновите пари.

През 2019 г. са извършени 40 проверки, на обекти бензиностанции за оценка на съответствието с техническите изискванията – оборудване със системи, съответстващи с Етап II на улавяне на бензиновите пари.

Контрол на обекти, осъществяващи дейности с употреба на летливи органични съединения в разтворители.

В изпълнение на Националната програма за намаляване на нивата на емисиите на летливите органични съединения (ЛОС), явяващи се и прекурсори на приземния озон, контролната дейност по Наредба № 7/2003 г. за норми за допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в околната среда, главно в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации, регламентираща тяхното ограничаване, за 2020 г. показва следното:

По отношение на инсталации, употребяващи разтворители в производствената си дейност:

- В региона контролиран от РИОСВ–Стара Загора няма инсталации с консумация на разтворители над съответните долни ПСКР, използващи вещества с рискови фрази по чл. 10, ал. 1, т. 1 от Наредба № 7;
- В срок, съгласно Заповед № РД-189/11.04.2016 г. на Министъра на околната среда и водите са обработени регистрите с базата данни за операторите и инсталациите задължени по Наредба № 7/2003 г.;
- Извършени са контролни проверки на 2 инсталации за ревизиране на представените в Плана за управление на разтворители консумирани количества разтворители. Същите показват коректно представяне, както и изчисление на масовия баланс на емисиите;
- Контрола през последните години показва, че операторите на инсталации използващи разтворители осъществяват дейността си при спазване на нормите регламентиращи в Наредба № 7, коректност при представяне на данните за количествата и отговорно отношение по прилагането на изискванията на правната норма;
- Представените количества консумирани разтворители от инсталациите, които са под Праговата стойност за консумация на разтворители също показват коректен и правилен подход при работата с нормативната уредба. За сравнение, през 2019 г. са извършени 4 контролни проверки на инсталации, използващи разтворители;
- През 2020 г. всички инсталации в обхвата на Наредба № 7 са в съответствие с емисионните норми за съответните категории дейности. На две инсталации, за екстракция на растителни масла, са утвърдени индивидуална Норма за общи емисии и са издадени Решения за същото;
- През 2020 г., за региона на РИОСВ–Стара Загора има издадено 1 брой Удостоверение за регистрация на нов обект, ползващ разтворители в своята дейност и едно Удостоверение за промяна в обстоятелствата. Заповеди за заличаване на инсталации от регистъра не са издавани;
- През отчетната 2020 г. са издадени 27 Решения за утвърждаване на Планове за управление на разтворителите, за инсталации в обхвата на Наредба № 7/2003 г.

Контрол на обекти за производство, търговия или употреба на определени бои, лакове и авторепаратурни продукти, съдържащи органични разтворители.

За оценка на съответствието с изискванията на Наредбата за ограничаване емисиите на ЛОС при употребата на органични разтворители в определени бои, лакове и авторепаратурни продукти в годишния план за контролна дейност през 2020 г. бяха заложили 9 проверки в 9 обекта - производители, търговци на едро и дребно и оператори, използващи продукти за нанасяне на покрития. Контролната дейност през 2020 г. е осъществена на 100%. В проверените обекти е констатирано изпълнение на изискванията на Наредбата по отношение на спазване на нормите за максимално съдържание на летливи органични съединения.

Контрол и управление на веществата, нарушаващи озоновия слой.

През годината са извършени 13 проверки в 13 обекти по прилагане на Регламент (ЕО) № 517/2014 г. относно някои флуорирани парникови газове и на Регламент (ЕО) № 1005/2009 относно веществата, които нарушават озоновия слой, с което планираните 13 проверки са

изпълнени. Контролът по двата Регламента през 2020 г. показва спазване на изискванията в тях. Издадени са 13 предписания на оператори на стационарни хладилни и климатични системи, топлинни помпи, съдържащи над 3 кг. и повече вещества за привеждане в съответствие на системите по изискванията на нормативната база. Същото е изпълнено в определения срок. На оператори на оборудване, което съдържа ненапълно халогенирани хлорфлуорвъглеродороди са дадени консултации за спазване изискванията на чл. 22, параграф 1 от Регламент (ЕО)№ 1005/2009 при извличане и унищожаване на контролирани вещества.

Проверките на обекти и фирми, използващи контролирани вещества и флуорирани парникови газове показва, че лицата и фирмите, които монтират, поддържат и проверяват за течове, притежават необходимите документи – за квалификация и правоспособност, издадени от ББКМ. Операторите на инсталации, ползвайки услугите на обслужващите фирми поддържат системите в изправност.

Контрол по изпълнение на условията в Разрешителните за емисии на парникови газове.

През 2020 г, в годишния план бяха заложили за проверка 5 обекта с издадени Разрешителни за емисии на парникови газове. На 4 от тях бяха извършени проверки за изпълнение условията в издадените разрешителни. В обхвата на контрола бяха инсталираните мощности, използваните суровини и горива, както и измервателните устройства – съгласно Плановите за мониторинг към РЕПГ.

При извършения контрол на инсталации с издадени Разрешителни за емисии на парникови газове през 2020 г., при една инсталация е установено нарушение.

При извършена една извънпланова проверка на голяма горивна инсталация с издадено Разрешително за емисии на парникови газове е установено нарушение, както следва: Констатирано неизпълнение на Условие 6.1 от Разрешителното за емисии на парникови газове № 92-Н2/2015 г. на „Брикел” ЕАД. Образувано е административнонаказателно производство, съставен и връчен АУАН № 47/30.04.2020 г., по чл. 34, ал. 2, т. 1 от *Закона за ограничаване изменението на климата*.

Постигнати резултати:

Проблемите, които са причини за подаването на сигнали/жалби са отстранени, прекратено е негативното въздействие върху качеството на атмосферния въздух, проверените инсталации са приведени в съответствие.

Паралелно с осъществяването на контролната дейност по прилагането на изискванията на действащите правни норми, експертите от РИОСВ–Стара Загора са извършили и редица други текущи дейности, както следва:

- Участие в заседания на Програмните съвети за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух, създадени с цел разработване на програмите за намаляване на нивата на замърсителите в атмосферния въздух по чл. 27 *ЗЧВ* и за достигане на съответните норми в установените за целта срокове - през 2020 г. е проведено заседание на Програмния съвет на общини: Стара Загора, Сливен, Гълъбово и Раднево;

- Подпомагане при разработването и контрол по изпълнението на мерките от Плановите за действие към общинските програми за намаляване на нивата на замърсителите в атмосферния въздух - през 2020 г. е проведен контрол на 2 РОУКАВ за изпълнение на мерките, залегнали в Плановите за действие към общинските Програми;

- Във връзка с изпълнение на задълженията, свързани с докладването по Директива 2008/50/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21.05.2008 г. относно качеството на атмосферния въздух и за по-чист въздух за Европа, касаещо общинските програми, в срок са изпратени попълнените формуляри, установени с Решение на Комисията 2004/224/ЕО от 20.02.2004 г., за 3 общини - Стара Загора, Сливен и Гълъбово за референтната 2017 г.;

- Ежегодна актуализация на списъците на обектите, формиращи емисии в атмосферния въздух или подлежащи на задължителен емисионен контрол;
- През 2020 г. са издадени 27 решения за утвърждаване на План за управление на разтворителите – всеки един ПУР е анализиран и оценен за целите на издаване на окончателното Решение. За две инсталации в обхвата на Наредба № 7 е проведена процедура за утвърждаване на индивидуална Норма за общи емисии;
- През 2020 г., за региона на РИОСВ-Стара Загора има издадено 1 брой Удостоверение за регистрация на нов обект, ползващ разтворители в своята дейност и едно Удостоверение за промяна в обстоятелствата. Заповеди за заличаване на инсталации от регистъра не са издавани;
- Участия в Държавни приемателни комисии - експертите са взели участие в 11 Държавни приемателни комисии за въвеждане в експлоатация на нови обекти. За всеки строеж експертите са издали становища за съответствието им с изискванията на екологичната нормативна уредба;
- Участие в общинските експертни съвети по устройство на територията - чрез участието си в Общинските експертни съвети по устройство на територията, експертите дават своите становища за съответствието на новите проекти с изискванията на екологичната нормативна база. Тези участия са форма на превантивен контрол на инвестиционните предложения за привеждането им в съответствие преди осъществяване на планираната дейност;
- Извършване на анализ и оценка на ежемесечните доклади и утвърждаване на годишните доклади от Системите за Собствени непрекъснати измервания на: „Брикел” ЕАД, „ТЕЦ Марица изток 2” ЕАД, ТЕЦ „Контурглобал Марица изток 3” АД, ТЕЦ „Ей и Ес– 3С Марица изток 1” ЕООД и „Топлофикация – Сливен” ЕАД. Общо оценени доклади 125 броя;
- От направлението бяха проверени 52 годишни доклада по околна среда на обекти с КР. Извършиха се оценки на съответствието и се издадоха становища;
- Извършиха се проверки на докладите и се валидираха данните на фирми имащи задължения, съгласно изискванията на Регламент №166/2006 г. за поддържане на електронния регистър по ЕРИПЗ;
- От операторите на ГГИ се изискаха Инвентаризационни карти за емисиите. Същите бяха анализирани и предоставени на ИАОС и МОСВ;
- Ежемесечно се анализираха и докладваха данните от АИС на територията на РИОСВ–Стара Загора към Националната система за мониторинг, както и тези, експлоатирани от операторите „Брикел” ЕАД, „ТЕЦ Марица изток 2”, ТЕЦ „КонтурГлобал Марица изток 3” АД и ТЕЦ „Ей и Ес - Гълъбово”;
- Ежемесечно се представяха доклади за праховите частици – през календарната година бяха изпратени 12 доклада за ФПЧ₁₀ и 4 доклада за ФПЧ_{2,5};
- На всяко тримесечие са докладвани данните за фините прахови частици под 2,5 микрометъра и съдържанието на бензен, Рb, Cd, Ni, As и ПАВ (бензо/а/пирен);
- Изготвени и представени шестмесечните доклади (летен и зимен) за праховите частици и озон;
- Във връзка с писмо с изх. № 05-08-2697/28.04.2015 г. на МОСВ-Дирекция ОЧВПЗ, ежемесечно се докладват извършените проверки на индустриални обекти - източници на неорганизираны емисии в атмосферния въздух;
- Ежемесечно се изпращат в МОСВ до министъра на околната среда и водите и до Дирекция „Опазване чистотата на въздуха и предотвратяване на замърсяването” – доклади във връзка със Заповед № РД-68 от 27.01.2015 г. на министъра на околната среда и водите, както и във връзка с поет ангажимент за предоставяне на ежемесечна информация до Европейската комисия във връзка с допълнително мотивирано становище по процедура за нарушение № 2009/2135 относно нивата на серен диоксид в гр. Гълъбово – изготвени и изпратени 24 доклада през 2020 г.;

- Ежемесечно се докладват в МОСВ, Дирекция „Опазване чистотата на въздуха” - работните часове на ГГИ в комплекса „Марица изток”;
- Ежемесечно се отчитат докладите за извършените СНИ на обектите на комплекса „Марица изток”, в Дирекция „Опазване чистотата на въздуха и предотвратяване на замърсяването”.